

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ג הלכה ז

כיה שנכנסה לרשות הניזק וטרפה ואכלה בהמה או בשר משלם חזק שלם שזה הוא דרכה, אבל כלב שאכל כבשים קטנים או חתול שאכל תרנגולים גדולים הרי זה שינוי ומשלם חצי נזק.

חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף יט עמוד ב

אכילה ע"י הדחק שמה אכילה. אפילו למ"ד בפרק כלל גדול (ע"ו א') לא שמה אכילה ה"מ לענין הוצאה דבעינן מידי דחשיב ומצנעי ליה לאכילה אבל כל דלא אכלי ליה אלא ע"י הדחק לא מצנעי ליה דלא חשיבא אכילה אבל מ"מ אי אכילה לאו משונה הוא.

תוספות מסכת שבת דף עו עמוד א

אכילה ע"י הדחק לא שמה אכילה - והא דאמר בפ' כיצד הרגל (ב"ק דף יט:) אכילה ע"י הדחק שמה אכילה ה"מ לענין ניזקין דלא חשיבין ליה משונה אבל לאחשובה לענין שבת לא חשיבא אכילה.

בית הבחירה למאירי מסכת בבא קמא דף יח עמוד א

תרנגולין שהיו מנקרין בחבל הדלי עד שהחלישו את כחו ואח"כ נפסק החבל לכובד הדלי ונשבר הדלי אם היה החבל כרוך בלישה הרי זה דרכו וחייב חזק שלם מתולדת רגל על החבל

חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף יט עמוד ב

גירסת רש"י ז"ל לעולם בבהמה ובפתורא, ופירש הוא ז"ל שאכלה מעל השלחן, והוא תימה וכי מה שינתה זו אם אכלה אוכלין הראוין לה מעל גבי השלחן וכי השלחן עושה שינוי ומאי שנא מברחא דסרין וסליק אדנא ואכיל לפתא, אלא אין השינוי במקומות אלא באוכלין. ור"ח ז"ל גרי' בפתותא והיא הגירסא הנכונה והיא מלשון פתיתים והיא פת צנומה בקערה ואין זה דרכה לאכול כמו דמטוי לחיה.

מלחמת ה' מסכת בבא קמא דף ח עמוד א-ב

אמר הכותב בתחלה אפרש שיהיו דברי רבינו הגדול ז"ל קיימין הוי יודע שמה שאמרו בגמ' בקופצת לא לענין ח"נ אמרו שאין זה שינוי אלא כיון דאורחא למיכל אורחא נמי למיקפץ ומיהו אילפא סבר דאע"ג דלא קפצה חייבת הואיל ופשטה צוארה וה"ה לאוכלת מצד הרחבה ממקום גבוה שאין זה שן שפטרה תורה לפי שאין דרכה לאכול אלא להלך ולאכול דרך הלכה מאמצע רה"ר ממקום נמוך שאוכלת ממנו בדרך הלכה ור' הושעיא סבר דזקא קופצת לפי שנסתלקה מרה"ר לגמרי ודמיא למאן דשבקתה לרחבה ואכלה בצדי הרחבה אבל אכלה בלא קפיצה פטורה והיינו דאמר' לקמן דאילפא ור' אושעיא איכא בינייהו... ועתה אשוב להשיב על בעל החבור הזה ז"ל תמהו עליו רבים שכתב כל על גבי חבירתה חייבת בין קפצה בין עמדה אלמא קפיצה לאו שינוי הוא ומשלמת נ"ש והיינו דאילפא והדר אמר וברה"ר בלא גבי חבירתה חייבת ח"נ בקופצת אלמא שינוי הוא ותולדה דקרן הוא תרתני ועוד שאמר וברה"ר בלא גבי חבירתה חייבת בח"נ בקופצת ע"ג חבירתה נמי שאין ח"נ חלוק בכך ושמה הוא מפרש שהקופצת לאכול מע"ג חבירתה אינה משונה וחייבת בח"נ והיינו בכלל דאילפא אבל הקופצת שהזכירו בגמ' אינה קופצת ע"ג חבירתה אלא שקפצה ממקום למקום וזה שינוי ואינה משלמת אלא ח"נ אבל אינם דברים נכונים שלא הזכירו קופצת אלא בשקופצת למקום גבוה כדי לאכול ואין לחלק בין גב חבירתה למקום אחר גבוה גבוה שבכולן דרכה בכך ואילו היתה קופצת ממקום למקום באמצע רה"ר ברחבה אפי' תאמר שהיא משונה פטורה דנהי דבאותה קפיצה היא משונה מ"מ כיון שהפירות מונחים באמצע רחבה ובלא קפיצה מטיא להו ובאכילתה אינה משנה היינו שן ברה"ר ובודאי פטורה... ועוד מצאתי בתוספתא בהמה שהיתה מהלכת כדרכה ברה"ר וכו' שינתה ואכלה משלמת מה שהזיקה כיצד שינתה ואכלה היתה קופתו מופשלת לו לאחוריו ברה"ר ופשטה פרה פיה לתוכה ואכלה משלמת מה שהזיקה וזו היא הברייתא שהעמידו בגמ' בקופצת וקתני מה שהזיקה ואין הלשון הזה אלא לשון נ"ש שוב מצאתי בירושלמי תאני ר' חייא שינתה ואכלה משלמת נ"ש מהו שינתה ואכלה היתה קופתו מופשלת לו לאחוריו והיתה עומדת ברה"ר ופשטה פיה ואכלה ממנה משלמת נ"ש והיא העמידה בקופצת שהיא משונה ואינה משלמת אלא ח"נ אלא ודאי אין בשמועה זו זכר לח"נ כלל לא בדר' הושעיא ולא בברייתא דגבי תולדה דשן איתניא בהדיא בתוספתא ובלשון נ"ש שנית בכל מקום שהיא וזו קשה אף לדברי רבינו שלמה ז"ל שכתב שהקופצת משונה אלא שהוא ז"ל לא חלק בין גב חבירתה למקום אחר שא"א ואין דבריו נוחין שהרי אמרו גבי ברחא אורחיה נמי לסרוכי ומסלק אלמא דרכה בכך כדי לאכול כללו של דבר אין עליך לדון אלא בלשון רבינו הגדול ז"ל... אלא ש"מ לעולם פטורה אא"כ קפצה דהא שבקתיה לרה"ר ואף רבינו חננאל ז"ל פי' שהקופצת שאמרו בגמ' נ"ש משלמת כדבר הושעיא והמודה על האמת יודה בזה:

חידושי הרשב"א מסכת בבא קמא דף כ עמוד א

כדאמר רבא בקופצת הכא נמי בקופצת, מסתברא לי דלא דחינן להא דאילפא בדוקא ולא מוקמינן ההיא דהיתה קופתו מופשלת לאחוריו ופשטה צוארה ואכלה בדוקא בקופצת, אלא דדחוייא בעלמא הוא דדחי דאפשר דלאו סיעתי דאילפא מיהא, וכיון שכן איתא נמי להא דאילפא דסתמא דבריייתא דהיתה קופתו ודאי כותי דייקא דאי דוקא בקופצת מאי פשטה צוארה דקתני:

ואילפא נזק שלם קא מחייב מדקאמר מאי טעמא כחצר הניזק דמיא, וההיא דרב הושעיא דאמר בהמה בר"ה הלכה ואכלה פטורה עמדה ואכלה חייבת ואקשי' מאי שנא הלכה דאורחה היא עמדה נמי אורחה היא ופירשה רבא בקופצת, חייבת נזק שלם נמי קאמר, חדא דסתם חייבת חיוב גמור משמע, ואפילו תמצא לומר דמשום דקאמר הלכה ואכלה פטורה כלומר לגמרי כשן ברשות הרבים אמר בקופצת חייבת, ולא נזק שלם לגמרי אלא שאינה פטורה כרישא ומשלמת חצי נזק, הא בריייתא דהיתה קופתו דלא תני בה פטורה וקתני חייבת סתם ואוקימנא בקופצת, ועוד דלקמן אוקימנא פלוגתא דר"מ ור' יהודה ור' יוסי ור' אלעזר בהא דאילפא ודר' הושעיא ואינהו בנזק שלם קא מייירו מדקתני משלמת מה שהזיקה ומה שהזיקה נזק שלם משמע, דאי חצי נזק לטפויי ממה שנהנית עד חצי נזק לימא חצי נזק ואין מזכירין בשום מקום אלא מה שנהנית וחצי נזק ונזק שלם אבל להזכיר חצי נזק בלשון מה שהזיקה לא, והדין נותן אם אינו משלם אלא חצי מה שהזיקה היאך יאמר משלם מה שהזיקה, ותנינן במתני' מתוך החנות משלמת מה שהזיקה וההיא ע"כ נזק שלם קאמר אלמא כל דתניא מה שהזיקה אינו אלא נזק שלם. וגרסינן בירושלמי שינתה ואכלה משלמת נזק שלם מהו שינתה ואכלה כשהיתה קופתו מופשלת לאחוריו היתה עומדת ברשות הרבים ופשטה את פיה ואכלה ממנה משלמת נזק שלם, ושינתה דקאמר לאו למימרא דשינתה ענינה כלומר שאין דרכה בכך, דודאי דרכה לאכול כך וכך, ואין חלוק המקומות שינוי אלא שינוי טבעה הוא שינוי, כקרן דסתמא תמה ובחזקת שמור קיימא וכשהזיקה הוי שינוי וכן כשהרביץ פרתו ברשות הרבים וכיוצא בזה קרי משונה, אבל פרה בין אוכלת מתוך האבוס בין אוכלת מן הקופה המופשלת אחורי אדם הכל אחד ואין כאן שינוי וכדאמר נמי בברחא דסריך וסליק אדנא ואכיל ליפתא דכיון דאורחא למיכל ליפתא אורחא נמי לסרוכי ומיסק, אלא שינתה ממה שפטרה התורה קאמר וכטעמיה דר' אילפא דאמר שכל שאוכלת מעל גבי חברתה ומן הקופה המופשלת לאחוריו כחצר הניזק דמי, ותדע שאלו באנו לומר שזה שינוי ויצא מכלל שן, כל המשונה חוזר לתולדת קרן תמה ואינו משלם אלא חצי נזק ואלו בירושלמי אמרינן נזק שלם אלא ודאי כדאמרן, ואף הראב"ד ז"ל כן פי' בקופצת שמשלם נזק שלם ואורחה הוא, וז"ל מאן דמפרש בקופצת משום שינוי וחצי נזק הוא דמשלם אין לו מוח בקדקדו דהא אמרינן בההוא ברחא דחזא ליפתא אפומא דדנא וסריך וסליק אדנא ואכל ליפתא ותבר דנא דמשלם נ"ש אליפתא ואדנא דכיון דאורחיה הוא למיכל ליפתא אורחיה נמי לסרוכי ומיסק והא נמי להא דמיא ע"כ:

וקופצת דקאמר וקפצה על גבי האדם שהקופה מופשלת לאחוריו וכן בקופצת ע"ג איצטבא שברה"ר דכיון דאורחיה למיכל שעורים או כרשינין שבקופה אף היא דרכה לקפוץ שם ולאכול. וטעם חיובן של אלו מפני שכל שקופתו מופשלת לאחוריו או שמשאו ע"ג בהמתו כרשות הניזק היא ואף על פי שהן עומדין ברשות הרבים מפני שיש להן רשות לעבור שם עם משאן ובאותה שעה הרי הם כחצר הניזק, וכן הדין במתנת צורות ושברה כלים שביד האדם או שעל גבי בהמה וכדגרסי' בירושלמי בר"פ כיצד הרגל דגרסינן התם כיצד הרגל מועדת לשבר כלים דרך הלכה ואקשו ואין דרכה להתיז צורות כלומר בתמיה ותירצו א"ר מונא א"ר אמי בשהי' כלי נתון ביד האדם אבל אם הי' מונח ברשות הרבים הואיל וזה מונח וזה מהלך ברשות פטור ע"כ, וכן כשהי' משאו מונח באיצטבא שברשות הרבים כיון שיש לו רשות להניחו שם וזו יצאה מן הרשות וקפצה ואכלה הרי זה כאלו נכנסה לרשות הניזק ואכלה, ושם אפילו מאן דפטר בחצר השותפין כר' אלעזר ור' זירא (י"ד א') מודים בהא, משום דחצר השותפין יש לכל אחד מהשותפין קנין גוף ממש בחצר ולפיכך לא קרינא ביה שדה אחר, אבל הכא כל שזה מניח שם משאו הרי הוא כרשותו לענין זה שלא יבא בו שורו של חברו ויאכל. כ"ל: